

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 31

(Prot. Nr.26, 5.§)

2014.gada 29.maijā

Par tirgus dalībnieku apvienošanos

Lieta Nr. 933/14/03.02./4

Par Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. un AAS „Balta” apvienošanos

Konkurences padome (turpmāk – KP) 09.05.2014. saņēma ziņojumu par Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. un AAS „Balta” apvienošanos, Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. iegūstot izšķirošu ietekmi pār AAS „Balta” (turpmāk – Ziņojums).

Iepazīstoties ar Ziņojumu un tam pievienotajiem dokumentiem, KP konstatēja, ka ir izpildītas Ministru kabineta 2008.gada 29.septembra noteikumu Nr.800 „*Kārtība, kādā iesniedz un izskata pilno un saīsināto ziņojumu par tirgus dalībnieku apvienošanos*” prasības (turpmāk – Noteikumi) un atbilstoši Konkurences likuma 16.panta pirmajai daļai pilna Ziņojuma iesniegšanas datums ir 09.05.2014.

Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. ir Polijas Republikā reģistrēta akciju sabiedrība, ar reģistrācijas Nr.KRS 0000009831, NIP:526-025-10-49, tās juridiskā adrese – Al.Jana Pawla II24, 00-133 Varšava.

AAS „Balta” ir reģistrēta Latvijas Republikas komercreģistrā ar vienoto reģistrācijas Nr.40003049409, tās juridiskā adrese – Raunas iela 10/12, Rīga. Izvērtējot Ziņojumā sniegto un papildus iegūto informāciju, KP

konstatēja:

1. Apvienošanās dalībnieki

[1] **Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A.** (turpmāk – PZU) ir publiska akciju sabiedrība, kas reģistrēta Varšavas Fondu biržā. Publiski pieejamajā informācijā norādīts¹, ka PZU sniedz dzīvības un nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, pārvalda pensijas, savstarpējos ieguldījumu fondus un uzkrājumu programmas. Atbilstoši statūtos norādītajam PZU veic apdrošināšanas, pārapirošināšanas un ar tām tieši saistītas darbības. PZU sniedz visa veida nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumus fiziskām un juridiskām personām, ieskaitot īpašuma, dažāda veida transporta, nelaimes gadījumu, komercdarbības pārtraukšanas, civiltiesiskās atbildības, finanšu risku, tiesiskās aizsardzības kā arī citu risku apdrošināšanu.

¹ „PZU Lietuva” Latvijas filiāles informācija, <http://www.pzu.lv/pzu-sa-7.html>

- [2] PZU ir tieša un netieša izšķiroša ietekme vairāk kā 10 uzņēmumos dažādās valstīs. Baltijas tirgū PZU ienāca 2002.gadā, vispirms uzsākot darbību Lietuvā, izveidojot nedzīvības apdrošināšanas sabiedrību „PZU Lietuva” un dzīvības apdrošināšanas sabiedrību „PZU Lietuva Gyvybės Draudimas“. „PZU Lietuva” ir filiāle Latvijas Republikā - Uzdaroji akcine bendrove draudimo kompanija „PZU Lietuva” Latvijas filiāle, kas 10.10.2012. reģistrēta Latvijas Republikas komercregistrā kā ārvalsts komersanta filiāle ar reģistrācijas Nr.40103595216, juridiskā adrese: Dunes 11, Rīga. Ziņojumā norādīts, ka PZU nav izšķiroša ietekme un tās pārvaldes iestāžu locekļi nedarbojas pārvaldes iestādēs citos Latvijas uzņēmumos, tādējādi Latvijas filiāle, sniedzot nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumus, rada vienīgo PZU apgrozījumu Latvijā.
- [3] **AAS „Balta”** (turpmāk – Balta) izšķirošu ietekmi realizē Royal & Sun Alliance Insurance plc. (turpmāk - RSA), reģistrēta Anglijā un Velsā ar Nr.00093792, kuras reģistrētais birojs ir St Marks Court, Chart Way, Horsham, West Sussex RH12 1XL. Galvenā RSA komercdarbība ir apdrošināšanas pakalpojumu sniegšana.
- [4] Kā norādīts publiski pieejamajā informācijā², RSA veic darbību 33 valstīs, tai skaitā Latvijā, Igaunijā, Lietuvā u.c. RSA kontrolē dažādus uzņēmumus pasaulē, cita starpā arī AB „Lietuvos draudimas”, kas ir Lietuvas Republikā reģistrēta akciju sabiedrība. Galvenā AB „Lietuvos draudimas” darbības joma ir nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu sniegšana un tā darbību vienlaikus ar Balta pārņems PZU.
- [5] Balta ir vienīgais uzņēmums Latvijā, kura darbību kontrolē RSA. Savukārt Balta neveic tiešu vai netiešu kontroli pār citiem uzņēmumiem.

2. Apvienošanās veids

- [6] Saskaņā ar Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto „*Tirgus dalībnieku apvienošanās ir (...) tāds stāvoklis, kad viena vai vairākas fiziskās personas, kurām jau ir izšķiroša ietekme pār vienu vai vairākiem tirgus dalībniekiem, vai viens vai vairāki tirgus dalībnieki iegūst (...) tiešu vai netiešu izšķirošu ietekmi pār citu tirgus dalībnieku vai citiem tirgus dalībniekiem.*”
- [7] Saskaņā ar Akciju pirkuma līgumu paredzēts, ka darījuma rezultātā PZU pārņems vienpersonisku kontroli pār Balta komercdarbību. Tādējādi darījums saskaņā ar Konkurences likuma 15.panta pirmās daļas 3.punktu uzskatāms par apvienošanu.

3. Konkrētie tirgi

- [8] Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 4.punktu „*konkrētais tirgus – konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu*”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 5.punktu „*konkrētās preces tirgus – noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt ar šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības*”.
- [9] Atbilstoši Noteikumu 2.punktam apvienošanās rezultātā ietekmētais tirgus ir: 1)konkrētais tirgus, kurā darbojas apvienošanā iesaistītie tirgus dalībnieki; 2)ar konkrēto tirgu, kurā darbojas viens no apvienošanā iesaistītiem tirgus dalībniekiem, vertikāli saistīts tirgus, kurā darbojas cits apvienošanā iesaistīts tirgus dalībnieks.
- [10] Eiropas Komisija izšķir trīs apdrošināšanas produktu kategorijas: dzīvības apdrošināšana, nedzīvības apdrošināšana un pārapsedrošināšana. Tai pašā laikā Eiropas Komisija pieļauj arī sīkāku nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu dalījumu pa

² RSA grupas informācija, <http://www.rsagroup.com/rsagroup/en/aboutus/around-the-world#.U3r6lCjNyW8>

apdrošināšanas veidiem³, jo katrs apdrošināšanas veids sedz dažādus riskus, to īpašības, prēmiju apmērs un nolūki ir atšķirīgi, un parasti klientam nepastāv apdrošināto risku aizstājamības iespējas. Tādējādi no pieprasījuma viedokļa katrs apdrošināšanas veids var veidot atsevišķu preces tirgu.

- [11] Vērtējot no piedāvājuma viedokļa, dažādu apdrošināšanas veidu pakalpojumu sniegšanā nav ievērojamu atšķirību, darbības nosacījumi ir līdzīgi un apdrošināšanas sabiedrības parasti sniedz pakalpojumus dažādu risku apdrošināšanā. Ziņojumā norādīts, ka jebkura apdrošināšanas sabiedrība var viegli pārslēgties no viena apdrošināšanas riska veida pakalpojumu sniegšanas uz citu riska veidu. Lielākajai daļai apdrošināšanas sabiedrību ir licence plaša spektra apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanai, līdz ar to nepastāv būtiski šķēršļi pārslēgties uz citu apdrošināšanas riska veidu pakalpojumu sniegšanu.
- [12] Ņemot vērā iepriekš minēto, kā arī to, ka apvienošanās rezultātā koncentrācijas izmaiņas notiks nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu tirgū, KP lietas ietvaros kā konkrētās preces tirgu nosaka nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu tirgu.
- [13] Konkurences likuma 1. panta 3. punkts nosaka, ka konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiskā teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām. Ievērojot Eiropas Komisijas praksi⁴, kur apdrošināšanas pakalpojumu ģeogrāfiskais tirgus noteikts pamatā kā nacionālais tirgus, KP secina, ka lietas ietvaros konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Latvijas Republikas teritorija.

4. Ietekmes uz konkurenci izvērtējums

Apvienošanās mērķis

- [14] Ziņojumā norādīts, ka Balta akciju pārdošana ir daļa no RSA paziņotās stratēģijas samazināt savu ģeogrāfisko izplatību ārpus galvenās biznesa teritorijas – Apvienotā Karaliste un Īrija, Skandināvijas valstis, Kanāda, Latīņamerikas valstis.
- [15] Savukārt viens no būtiskākajiem PZU grupas stratēģijas aspektiem Baltas un citu uzņēmumu iegādei Baltijā ir starptautiskas paplašināšanās plāna daļa. Līdz šim PZU darījumi Latvijā ir bijuši ļoti nelielā apjomā. PZU vēlas attīstīt integrētu Baltijas biznesa procesu, tādēļ iegādājas ne tikai Balta, bet arī citus RSA apdrošināšanas grupas uzņēmumus Baltijā - AB „Lietuvos draudimas” Lietuvā un Codan Forsikring filiāli Igaunijā. Ziņojuma iesniedzēju vērtējumā PZU, attīstot integrētu biznesu Baltijā, būs iespēja dalīties ar PZU grupas zinātību, kā arī apsvērt labāku cenu piedāvājumu klientiem un izdevīgākus pakalpojumu piedāvājumus. Iegādājoties Balta akcijas, PZU paredz kļūt par vienu no lielākajiem apdrošināšanas tirgus dalībniekiem Latvijā.

Tirgus dalībnieki un tirgus daļas

- [16] Saskaņā ar Finanšu un kapitāla tirgus komisijas (turpmāk – FKTK) publiski sniegto informāciju par tirgus dalībniekiem, Latvijā nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumus sniedz piecas Latvijā reģistrētas sabiedrības⁵ un deviņas ārvalstīs reģistrētu sabiedrību filiāles⁶. Turklāt, izmantojot pakalpojumu sniegšanas brīvību, 493 apdrošināšanas

³ Komisijas lēmumi lietās IV/M.759 – Sun Alliance/Royal Insurance un COMP/M.3395 – Sampo/If Skadeförsäkring; http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m759_en.pdf un http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m3395_en.pdf

⁴ Komisijas lēmumi lietā IV/M.759 – Sun Alliance/Royal Insurance, lietā IV/JV.21 – Skandia /Storebrand / Pohjola; http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/m759_en.pdf, http://ec.europa.eu/competition/mergers/cases/decisions/jv21_en.pdf u.c;

⁵FKTK dati par tirgus dalībniekiem nedzīvības apdrošināšanas tirgū (http://www.fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/apdrosinasana/nedzivibas_aas/)

⁶ FKTK dati par apdrošināšanas sabiedrībām no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras izmantojušas dibināšanas brīvību (http://www.fktk.lv/lv/tirgus_dalibnieki/apdrosinasana/pakalpojumu_sniedzaji_no_eez/dibinasanas_briviba/)

sabiedrībām no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm ir tiesības sniegt pakalpojumus Latvijā⁷.

- [17] Ziņojumā norādīts, ka līdz ar Balta nedzīvības apdrošināšanas tirgū Latvijā kā spēcīgi konkurenti darbojas „BTA Insurance Company” SE un AAS „Gjensidige Baltic”, arī pārējiem tirgus dalībniekiem ir būtiskas tirgus daļas.
- [18] Izmantojot aprēķinos FKTK publiski sniegto statistiku⁸ par bruto prēmiju apmēru dažādu risku apdrošināšanā, kā arī Balta un PZU Latvijas filiāles sniegtos datus, KP konstatē, ka, Balta tirgus daļa pēdējo trīs gadu laikā nav būtiski mainījusies un nepārsniedz 20% (*) nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu tirgū. Savukārt PZU tirgus daļa 2013.gadā ir mazāka par 1% (*).

1.tabula

Apvienošanās dalībnieku tirgus daļas 2011. – 2013.g. (*)

- [19] 2013.gadā nevienā no apdrošināšanas veidiem tirgus daļa kādam no apvienošanās dalībniekiem, kā arī to kopējā tirgus daļa nepārsniedz 25%. Ņemot vērā PZU nelielo tirgus daļu kā kopumā tā arī atsevišķos apdrošināšanas veidos, uzskatāms, ka apvienošanās rezultātā koncentrācija tirgū mainīsies nebūtiski.

Šķēršļi ienākšanai tirgū un pakalpojuma sniedzēja izvēle

- [20] Par galveno administratīvo šķēršli ienākšanai konkrētajā tirgū var tikt uzskatīts Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likumā norādītais noteikums par nepieciešamību iegūt licenci apdrošināšanas veikšanai (9.panta otrā daļa). Licences darbībai ar noteiktiem apdrošināšanas veidiem izsniedz FKTK.
- [21] Apdrošināšanas sabiedrībām jāizpilda virkne normatīvā regulējuma prasības, kā arī būtiska ir finanšu pieejamība darbībai tirgū, kas vērtējamas kā barjeras ienākšanai tirgū. Piemēram, licences saņemšanai komersants iesniedz FKTK iekšējās kontroles sistēmas politikas pamatprincipu un procedūras aprakstu, tarifu aprēķināšanas metodiku, darbības uzsākšanai nepieciešamo izdevumu aprēķinu un informāciju par līdzekļu avotiem šo izdevumu segšanai u.c. Prasības minimālā sākotnējā kapitāla apmēram ir no 1,9 miljoniem eiro līdz 3,7 miljoniem eiro, atkarībā no riska grupas, kura apdrošināšanas pakalpojumu sniegšanai tirgus dalībnieks vēlas saņemt licenci. Apdrošināšanas sabiedrībām jāievēro nosacījumi attiecībā uz ieguldījumiem, tehniskajām rezervēm un citas normatīvos noteiktās saistības.
- [22] Klienta iespēja mainīt apdrošināšanas pakalpojuma sniedzēju lielā mērā ir atkarīga no apdrošināšanas līguma perioda. Kā norādīts Ziņojumā, virknē apdrošināšanas veidu tipiski ir īstermiņa līgumi, kas tiek slēgti uz gadu vai pat īsāku periodu, un klientiem ir viegli mainīt pakalpojuma sniedzēju. (*).

Apvienošanās ietekme sadarbībā ar esošajiem Balta klientiem

- [23] Ziņojuma iesniedzēji norāda, ka Balta pašreizējie klienti pēc apvienošanās tiks apkalpoti saskaņā ar tiem noteikumiem, kas ietverti ar tiem noslēgtajos apdrošināšanas līgumos. PZU grupai ir mērķis izveidot efektīvu sadarbību starp PZU grupas sabiedrībām Baltijas valstīs, lai sniegtu integrētus apdrošināšanas risinājumus tās klientiem un partneriem, kas darbojas visās trīs Baltijas valstīs. (*). Pirms tiks pieņemti lēmumi par Balta zīmolu stratēģiju, PZU plāno veikt detalizētu zīmolu izpēti, lai izvērtētu iespējamo pārmaiņu veikšanas nepieciešamību.

⁷ FKTK dati par apdrošināšanas sabiedrībām no citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, kuras izmantojušas pakalpojumu sniegšanas brīvību

([http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-06-](http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-06-07_apdrosinasanas_tirgus_2013_gada_1_ceturksni/)

[07_apdrosinasanas_tirgus_2013_gada_1_ceturksni/](http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-06-07_apdrosinasanas_tirgus_2013_gada_1_ceturksni/));

⁸ FKTK statistikas dati, http://www.fktk.lv/lv/statistika/apdrosinasana/ceturksna_parskati/2013-06-07_apdrosinasanas_tirgus_2013_gada_1_ceturksni/

Vienošanās par darbības ierobežojumiem

- [24] KP, vērtējot apvienošanās dalībnieku darījuma ietvaros panākto vienošanos par konkurences ierobežojumiem, ņem vērā *Komisijas paziņojumā par ierobežojumiem, kas tieši saistīti un nepieciešami koncentrāciju īstenošanai*⁹ (turpmāk – paziņojums) noteikto, ka noteikumi par nekonkurēšanu, par pārdevēja tiesību ierobežojumu pirkt vai turēt īpašumā tāda uzņēmuma akcijas, kas konkurē ar nodoto uzņēmumu, kā arī darījumu nepiedāvāšanas un konfidencialitātes noteikumi var būt tieši saistīti ar koncentrāciju un nepieciešami tās īstenošanai. Vienošanos par šādu ierobežojumu esamību attaisno laika posmā līdz trim gadiem, ja uzņēmuma nodošana ietver klientu lojalitātes nodošanu, gan nemateriālo aktīvu vērtības, gan zinātnības ziņā. Darījumos, kur ietverta tikai nemateriālo vērtību nodošana, minētos ierobežojumus attaisno laika posmā līdz diviem gadiem. Bez tam, atbilstoši paziņojumā minētajam, jāņem vērā, ka ne tikai ierobežojumu būtība un ilgums, bet arī ģeogrāfiskā piemērojamība, nevar pārsniegt koncentrācijas procesa īstenošanai pamatoti vajadzīgo.
- [25] Saskaņā ar PZU un RSA akciju pārdošanas līgumu (*). Akciju pārdošanas līgumā ietvertie nosacījumi atbilst paziņojumā minētajiem kritērijiem un ir uzskatāmi par nepieciešamiem apvienošanās īstenošanai.
- [26] Konkurences likuma 16. panta trešā daļa nosaka, ka KP ar lēmumu aizliedz apvienošanos, kuras rezultātā rodas vai nostiprinās dominējošais stāvoklis vai var tikt būtiski samazināta konkurence jebkurā konkrētajā tirgū. Analizētajā tirgū ir pietiekams skaits līdzvērtīgu konkurentu, kas piedāvā savus pakalpojumus dažādu risku apdrošināšanā. Apvienošanās rezultātā nerodas un nenostiprinās kāda tirgus dalībnieka dominējošais stāvoklis, kā arī netiek būtiski samazināta konkurence nedzīvības apdrošināšanas pakalpojumu tirgū Latvijā vai kādā no konkrētiem apdrošināšanas veidiem, līdz ar to šāda apvienošanās ir atļaujama.

Ievērojot visu augstāk minēto, kā arī pamatojoties uz Konkurences likuma, 8.panta pirmās daļas 5.punktu, 15.panta pirmās daļas 3.punktu un otrās daļas pirmo punktu, 16.panta pirmo un ceturto daļu, Konkurences padome

nolēma:

atļaut Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. un AAS „Balta” apvienošanos, kas paredzēta, Powszechny Zaklad Ubezpieczen S.A. iegūstot izšķirošu ietekmi pār AAS „Balta”.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šā lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

S.Ābrama

⁹ Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis C 056, 05/03/2005, 24.-31. lpp.